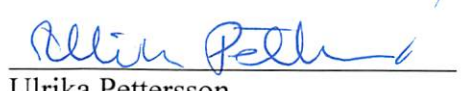
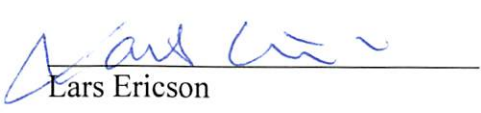

STIFTSFULLMÄKTIGE**2018-06-11**

- Plats och tid: Kyrkbacksgården i Västerås den 11 juni 2018 kl. 10.15 – 15.00
Innan sammanträdet mässa i domkyrkan med biskop Mikael Mogren.
Ajournering kl. 12.15-13.00
- Beslutande: Se nästa sida
- Övriga deltagande: Biskop Mikael Mogren, stiftsprost Peter Åström, stiftsdirektor Britas Lennart Eriksson, ekonom Gunilla Sjödin, stiftsjägmästare Erik Ling, ekonom Camilla Andersson (VSSAB), personalsekreterare Per-Håkan Sandberg, registrator Monica Turner samt revisorerna Desirée Nyhlén Wittberg och Per Pettersson.
- Utses att justera: Ulrika Pettersson och Lars Ericson
- Tid och plats för justering: Stiftskansliet, Västerås den 15 juni 2018 kl. 10.00
- Underskrift:
- Sekreterare:
Britas Lennart Eriksson
- Ordförande:
Ulla-Britt Holmér
- Justerare:
Ulrika Pettersson
-
Lars Ericson
- Paragrafer: §§ 1 – 10

ANSLAG/BEVIS

- Organ: Protokollat är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag
Stiftsfullmäktige
- Sammanträdesdatum: 2018-06-11
- Datum för anslaget uppsättande: 2018-06-15
- Datum för anslaget nedtagande: 2018-07-06
- Förvaringsplats för protokollet: Stiftskansliet
- Underskrift:

STIFTSFULLMÄKTIGE

2018-06-11

BESLUTANDE

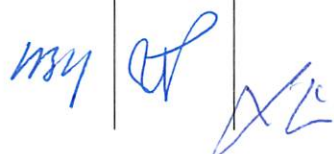
Maria Lagerman
Elin Sörman
Peter Bernövall
Kerstin Hansson
 ers. för Bernt Larsson
Britt Sandström
Ann-Sofie Berglund
 ers. för Karin Tilly
Jörgen Eklund
Ingemar Egelstedt
Ann-Christine From Utterstedt
Asta Matikainen Lecklin
Görel Korkman
Victor Månsson
Lars Ericson
Rune Vikman
Kristina Hyse
Ulrika Pettersson
Stellan Stellanzen
 ers. för Benny Rosengren
Bengt Wallén
Torbjörn Axelsson
Wilhelm Schaub
 ers. för Kerstin Holdo-Nordström
Inger Wahlman
Tomas Jansson
John Sund
Lars-Erik Lunå
Anders Brunnstedt
Anders Åkerlund
Margareta Carlenius
Birgitta Ilis
Hans Matsols §§ 4-10
Göran Vestlund
Karl Henrik Eriksson
Simon Iversen
Heidi Löppönen
Erik Tinnis §§ 1-3
 ers. för Victor Gunstedt
Lars Ingvarsson
Ulla-Britt Emanuelsson

EvaLena Ekblom
 ers. för Anna Hed
Jons Ingemar Larsson
Jan Segerstedt
Torgerd Stöpare Rapp
Ulla-Britt Holmér
Anders Linger
Hans Eric Johansson
Leif Angmo
Magnus Edman
Agneta Ivemyr
Mårten Gustafsson §§ 1-3
Roger Eklund
Lydia Fredlund
Maj Strååt
Maija-Liisa Åsenbrygg
 ers. för Kjell Olov Jansson
Ingvar Jonsson
William Jutemalm
 ers. för Eva Nerf
Ulla Nordlien
Karin Perers
Helena Källberg
John-Åke Halldén
Helena Selander
Olle Rydell
Magnus Brandt
Inger Eriksson
Torbjörn Thalín
Gunilla Nordholm
 ers. för AnnBritt Grünwald
Per Sundberg
Alice Widlund
 ers. för Eva Kyrk
Björn Kruse
Sven Påfveld
Kerstin Ernebrink
 ers. för Karolin Rantala
Inga-Lill Persson
 ers. för Åke Bråten
Kerstin Byström
Marja Kilpiö
Anna-Karin Andersson

Justerings­signaturer:

Utdragsbestyrkande:

Expeditioner:

Ordförande Ulla-Britt Holmér inleder med att hälsa välkommen till sammanträdet samt tackar för kaffe i biskopsgården.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
  		

SF § 1

Information

Delgivningar

- Årsredovisning 2017 Stiftelsen Stiftsgården i Rättvik.
- Årsredovisning 2017 Finnåkers Kursgård ekonomisk förening.
- Årsredovisning 2017 Västerås Stifts Skog AB.

SF § 1 Stiftsfullmäktige beslutar

att lägga informationen till handlingarna.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

SF § 2

Revision av Västerås stifts verksamhet år 2017

Dnr S 2018-39-1.1

Revisor Per Pettersson och Desirée Nyhlén Wittberg (KPMG) föredrar och kommenterar revisionsberättelsen avseende Västerås stift.

SF § 2 Stiftsfullmäktige beslutar

att lägga revisionsberättelsen till handlingarna.

Justeringssignaturer: 	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
---	---------------------	---------------

SF § 3

Revision av förvaltningen av Prästlönetillgångar i Västerås stift år 2017

Dnr S 2018-50-1.1

Revisor Per Pettersson och Desirée Nyhlén Wittberg (KPMG) föredrar och kommenterar revisionsberättelsen avseende Prästlönetillgångar i Västerås stift.

SF § 3 Stiftsfullmäktige beslutar

att lägga revisionsberättelsen till handlingarna.

Justerings­signaturer:

Utdragsbestyrkande:

Expeditioner:

SF § 4

Årsredovisning för Västerås stift 2017

Dnr S 2018-39-1.1

*Stiftsstyrelsens förslag; se stiftsstyrelsens protokoll 2018-04-26 Sst § 43/2018
Barnkonsekvensanalys har genomförts.*

Vid ärendets behandling i **stiftsfullmäktige** redogör biskop Mikael Mogren för
Världens fest 2017. Årsredovisningen presenteras av Gunilla Sjödin.

Med anledning av årsredovisningen yttrar sig Ingemar Egelstedt med uppmaning
om att se över personalstaten framgent.

SF § 4

Stiftsfullmäktige beslutar

att godkänna årsredovisning för Västerås stift 2017 samt fastställa ingående
resultaträkning och balansräkning.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

SF § 5

Årsredovisning och koncernredovisning för Prästlönetillgångar i Västerås stift 2017

Dnr S 2018-50-1.1

Egendomsnämndens förslag; se eigendomsnämndens protokoll 2018-04-17

EN § 27/2018

Stiftsstyrelsens förslag; se stiftsstyrelsens protokoll 2018-05-17 Sst § 59/2018

Barnkonsekvensanalys har genomförts.

Vid ärendets behandling i **stiftsfullmäktige** presenteras årsredovisningen av Erik Ling.

SF § 5 Stiftsfullmäktige beslutar

att godkänna årsredovisningen och koncernredovisningen för prästlönetillgångarna 2017 samt fastställa ingående resultaträkning och balansräkning;

att 15 miljoner kronor ska delas ut till församlingarna i förhållande till deras andelar i prästlönetillgångarna; samt

att 15 miljoner kronor ska delas ut till nationell nivå.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

SF § 6

Ansvarsfrihet för stiftsstyrelsen 2017

Stiftets revisorer har tillstyrkt att stiftsstyrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

SF § 6

Stiftsfullmäktige beslutar

att bevilja stiftsstyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

SF § 7

Ansvarsfrihet för egendomsnämnden 2017

Stiftets revisorer har tillstyrkt att egendomsnämndens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

SF § 7

Stiftsfullmäktige beslutar

att bevilja egendomsnämndens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2017.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

SF § 8

Motion gällande stiftets barnkonsekvensanalysarbete

Dnr S 2017-202-9

*Stiftsstyrelsens förslag; se stiftsstyrelsens protokoll 2018-05-17 § 57/2018
Barnkonsekvensanalys har genomförts.*

Motion från ledamot Brita Maria Nordström (POSK) som föreslår att Västerås stift i sitt uppdrag att besvara inkomna motioner, som berör barn och framtid, även låter barnkonsekvensanalysera det/de förslag som finns i inlämnade motioner för att fullt ut sätta barn och framtid främst.

SF § 8 Stiftsfullmäktige beslutar

att godkänna stiftsstyrelsens förslag till svar och därmed anses motionen besvarad enligt **bilaga**.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

Yttrande över motion angående stiftets barnkonsekvensanalysarbete av Brita Maria Nordström

Enligt KO 3 kap. § 22 skall stiftsfullmäktige innan ett ärende avgörs det varit berett av stiftsstyrelsen. I stiftsstyrelsens beredning ska en analys ingå av vilka konsekvenser ett beslut får för barn. En barnkonsekvensanalys.

Brita Maria Nordström föreslår i sin motion att Västerås stift i sitt uppdrag att besvara inkomna motioner som berör barn och framtid även låter barnkonsekvensanalysera det/de förslag som finns i inlämnade motioner för att fullt ut sätta barn och framtid främst.

I ovanstående hänvisning till KO:s bestämmelse ingår också att stiftsstyrelsen ska lägga fram förslag till beslut i ärendet. Stiftsstyrelsen har att genomföra en barnkonsekvens analys av sitt förslag. Men det framgår inte att stiftsstyrelsen har uppgiften att genomföra barnkonsekvensanalys av andra förslag till beslut än det egna. Det gäller vare sig motionsförslag eller andra förslag som kan föreslås stiftsfullmäktige. Förslag som inte är beredda bör "väckas på nytt" till kommande sammanträde.

Stiftsstyrelsen har ansvaret och uppgiften att göra barnkonsekvensanalys för de beslut som styrelsen tar och för de förslag som den lägger.

Stiftsstyrelsen föreslår stiftsfullmäktige

Att motionen därmed är besvarad

SF § 9

Motion gällande miljömål för Prästlönetillgångarna

Dnr S 2017-203-9

*Stiftsstyrelsens förslag; se stiftsstyrelsens protokoll 2018-05-17 § 58/2018
Barnkonsekvensanalys har genomförts.*

Motion från ledamot Brita Maria Nordström (POSK) som föreslår att Västerås stift i sitt arbete med sina Prästlönetillgångar skall följa det av riksdagen fattade beslut om miljömål om 20% sparande av Gammelskogen för att bidra till att säkra ekosystemet i våra skogar för framtiden.

SF § 9

Stiftsfullmäktige beslutar

att godkänna stiftsstyrelsens förslag till svar och därmed anses motionen besvarad enligt **bilaga**.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

Yttrande angående motion miljösmål för PLT

Prästlönetillgångar i Västerås bedriver ett skogsbruk med hög naturhänsyn. I dagsläget är bl.a. 9 % av den produktiva skogsmarken avsatt av naturvårdsskäl. Mark avsätts när naturvärden identifieras. Målet är alltså att avsätta produktiv skogsmark utifrån var värden finns och identifieras. Naturvärdesbedömning genomförs för att identifiera och/eller verifiera värdefulla områden. I tillägg till detta lämnas ca 10% av slutavverkningsarealen i generell hänsyn, se t.ex. "Landskapsplanering – Prästlönetillgångar i Västerås stift" som är bilagd till detta yttrande.

I enhetlighet med egendomsnämnden menar stiftsstyrelsen att det varken är effektivt eller ansvarsfullt att sätta upp generella procentmål på avsättningar och hänsyn utan menar att man ska utgå ifrån de naturvärden som redan är identifierade och de som inom ramen för planeringsprocessen framkommer.

När det gäller andelen skyddad skog i Sverige varierar uppgifterna mellan 4 - 25% beroende på hur "skog" och "skyddad" definieras. Den högre siffran gäller om FAO:s¹ internationella definition av skogsmark används där "skyddad" innefattar formellt skyddad skog, frivilliga avsättningar samt icke brukade impediment. Den lägre siffran härrör från en snävare definition av skogsmark och tar endast med den formellt skyddade skogen i beräkningen. Vad som är rätt eller fel beror på perspektiv och mål med beskrivningen.

Prästlönetillgångar i Västerås stift följer gällande lagar och förordningar. Regeringen har ansvar för att uppnå riksdagens mål på miljöområdet. När det gäller att skydda skog från traditionellt brukande har man till sin hjälp myndigheter, styrmedlen och stora skogsinnehav t.ex. Sveaskog, Statens fastighetsverk etc. Prästlönetillgångarnas nivåer på hänsyn och avsättningar kopplade till naturhänsyn kan och bör därför inte jämföras med riksdagens övergripande miljösmål.

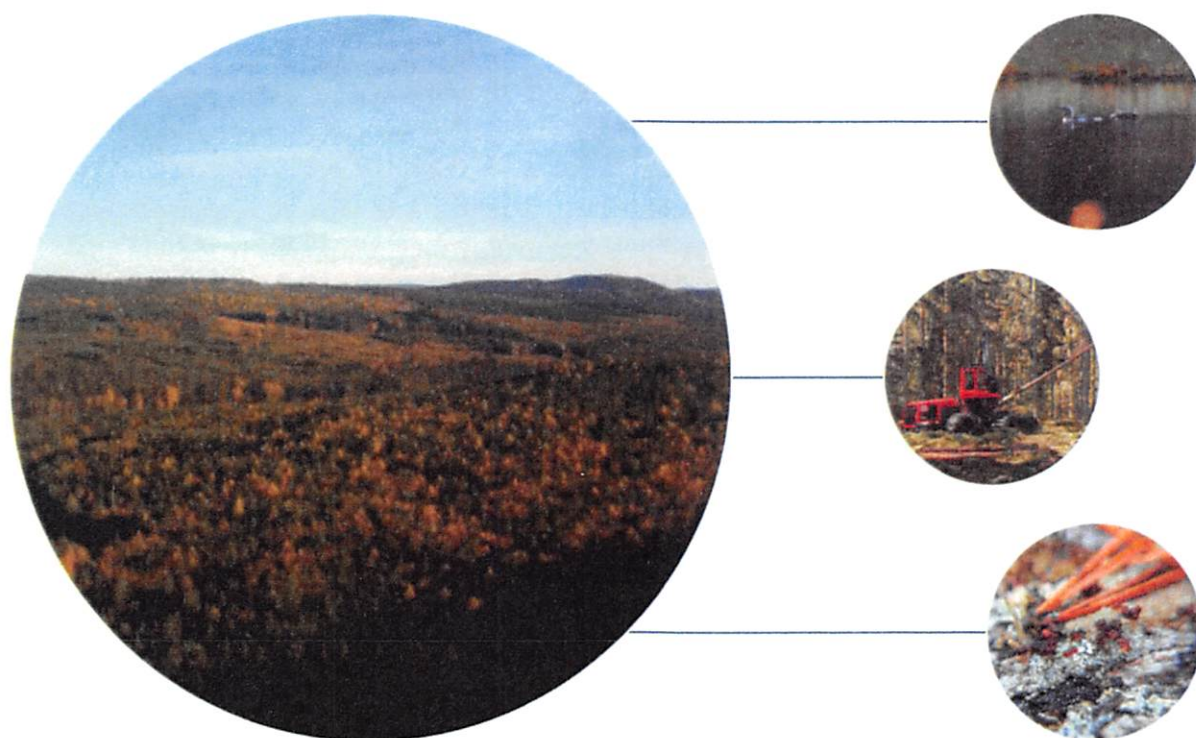
Stiftsstyrelsen föreslår stiftsfullmäktige besluta

att godkänna förslag till yttrande och därmed anses motionen besvarad.

¹ Food and Agriculture Organization of the United Nations

LANDSKAPSPLANERING

Prästlönetillgångar i Västerås stift

Senast uppdaterad:

2018-02-07

Inledning

Landskapsplanen är ett underlag vid val av skogsskötsel- och naturvårdsåtgärder för att bevara och förstärka den biologiska mångfalden.

Vid all skoglig planering krävs ständiga avvägningar och prioriteringar mellan olika miljövärden, sociala värden och ekonomiska värden. För att dessa avvägningar ska kunna genomföras på ett effektivt sätt arbetar vi med en stor verktygslåda av olika hjälpmedel. Dessa hjälpmedel finns i bl.a. form av information i beståndsregister, information på kartor i GIS systemen och i form av våra medarbetarbetares lokalkännedom.

Prästlönetillgångars markinnehav är spritt inom hela Västerås stift som omfattar landskapen Västmanland och Dalarna. Innehavet är fördelat på över 200 olika enheter/skiften. Medelareal produktiv skogsmark per skifte är på strax över 200 ha.

Landskapsplanen är ett verktyg som hjälper oss att lyfta blicken och se olika värden i ett större perspektiv så att vi kan ta ett helhetsgrepp på naturvärden i ett landskap trots att varje enskilt skifte endast utgör en liten del i landskapet.

Detta dokument är en sammanfattning av arbete med att landskapsanpassa naturvärden. I praktiken finns all information tillgänglig i beståndsregistret (BESK) och all information som behövs för att fatta operativa beslut utifrån naturvärden i ett landskapsperspektiv finns beskrivna i BESK på antingen beskrivningsenhetsnivå eller skiftesnivå. Det finns även information att tillgå på skogskartan i form av olika naturvårdesskikt som berättar vilka eventuella naturvärden som finns på och i anslutning till skiftena och som vi kan behöva ta hänsyn till vid skoglig planering.

Detta dokumentets syfte är att ge en översiktlig bakgrundsbeskrivning av arbetet med landskapsanpassning för förvaltningens personal. Syftet är också att på ett ställe samla de krav som enligt FSC standardens bilaga 3 ska finnas tillgänglig för allmänheten. Detta är alltså även en offentlig sammanställning vilket är förklaringen till en hel del översiktlig information och statistik.

Övrig offentlig dokumentation finns tillgänglig på hemsidorna:

www.vasterasstift.nu

www.svenskakyrkan.se/stiftensskogar

www.skyddadskog.se

För frågor eller ytterligare information så kontakta:

Jens Brorsson

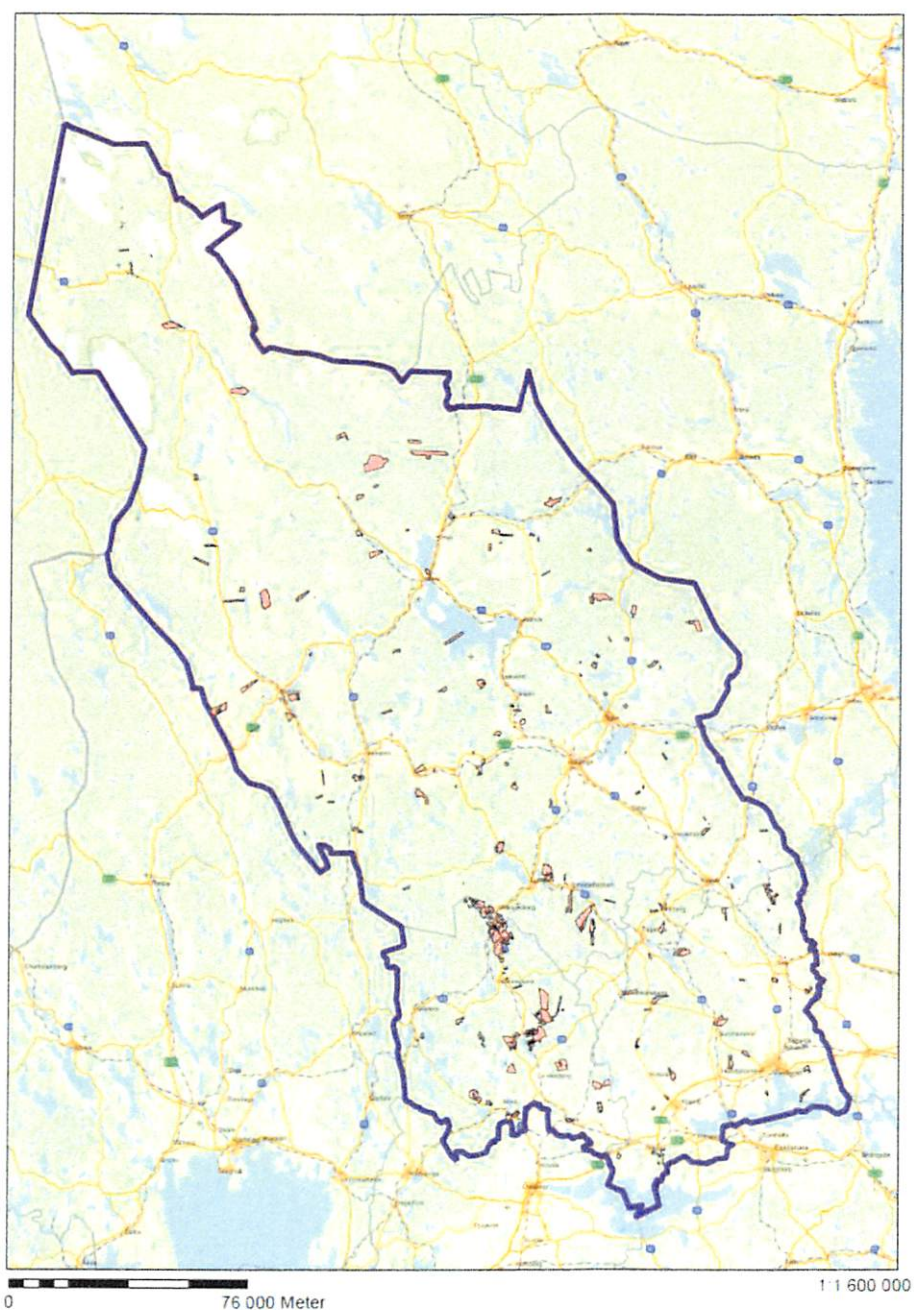
070-380 06 19

jens@vasterasstift.nu

Prästlönetillgångar i Västerås Stift i siffror och på karta

AREALER, HA		NATURVÅRDSAREALER, HA	
Total markareal	51 060	Frivilliga avsättningar	3 874
Produktiv skogsmark	43 812	varav kyrkoreservat	209
Brukad skogsmark	39 939	varav naturreservat	324
Impediment	5 593	varav nyckelbiotoper	839
Åker och betesmark	316	Avsatt areal i %	9%
Övrig mark	1 339		

Tabell 1. Arealuppgifter för PLT. Inhämtade från BESK 2018-01-10

Figur 1. Karta över stiftet och PLTs markinnehav. Markerna finns utspridda från Arboga i söder till Idre i norr.

Översiktliga skogsdata per naturgeografiskt landskap

PLTs mycket splittrade skogsinnehav gör att det inte är fullt så relevant att arbeta med ekologiska landskap (i storleken 5 000- 50 000 ha) i landskapsplanering på det sätt som de flesta stora markägare gör med samlade skogsinnehav. PLTs innehav utgör vanligen bara någon enstaka procent av det totala markinnehavet i ett landskap då PLTs 44 000 ha produktiv skog finns fördelat över hela stiftet som omfattar ca 4 miljoner ha.

Innehavet kan emellertid, i naturvårdssammanhang, inte ses som en enda enhet då stiftet är stort och naturtyperna varierar med allt ifrån ädellövsrika skogslundar vid Mälaren till fjällnära skog vid foten av Stådan i Idre.

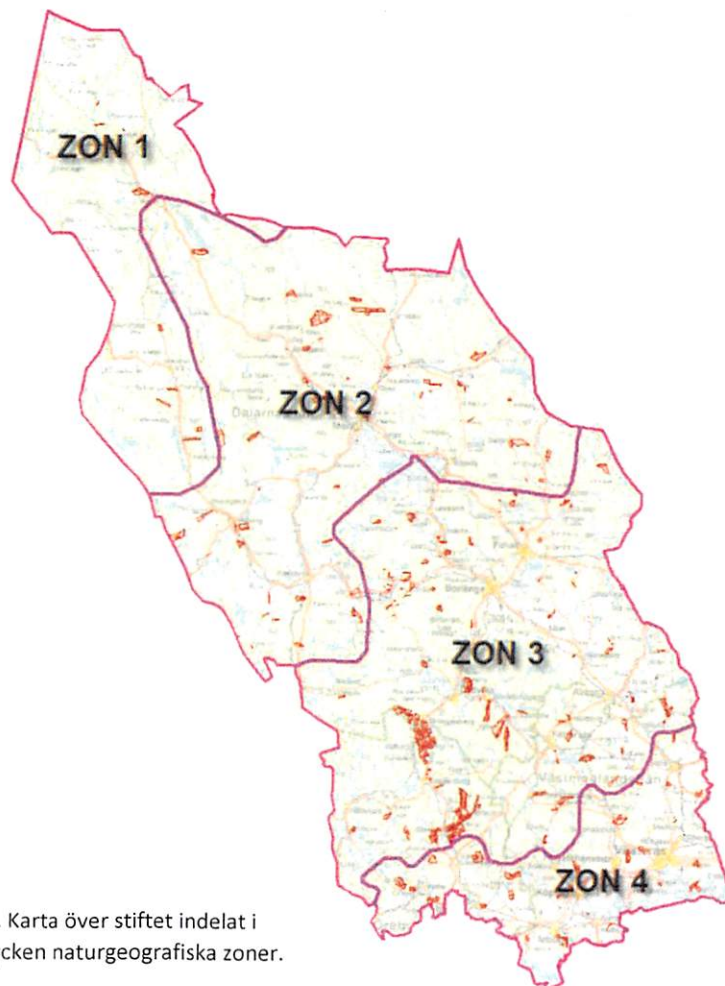
Ekologisk landskapsplanering syftar till att prioritera och planera naturvårdssatsningar utifrån landskapets förutsättningar och behov med en effektivare och mer ändamålsenlig naturvård som mål.

Som underlag för analyser och datainsamling av skogstillståndet använder vi en zonuppdelning enligt naturgeografisk modell. Västerås stift delade redan år 2000 in markinnehavet i dessa landskap för arbetet med identifiering av områden för frivillig avsättning enligt FSC. Standardens kräver att minst 5 % av skogsmarksarealen skall undantas från andra åtgärder än skötsel påkallad för att bevara och främja biotopens naturliga eller hävdvibetingade biologiska mångfald. Dessa kallas frivilliga avsättningar.

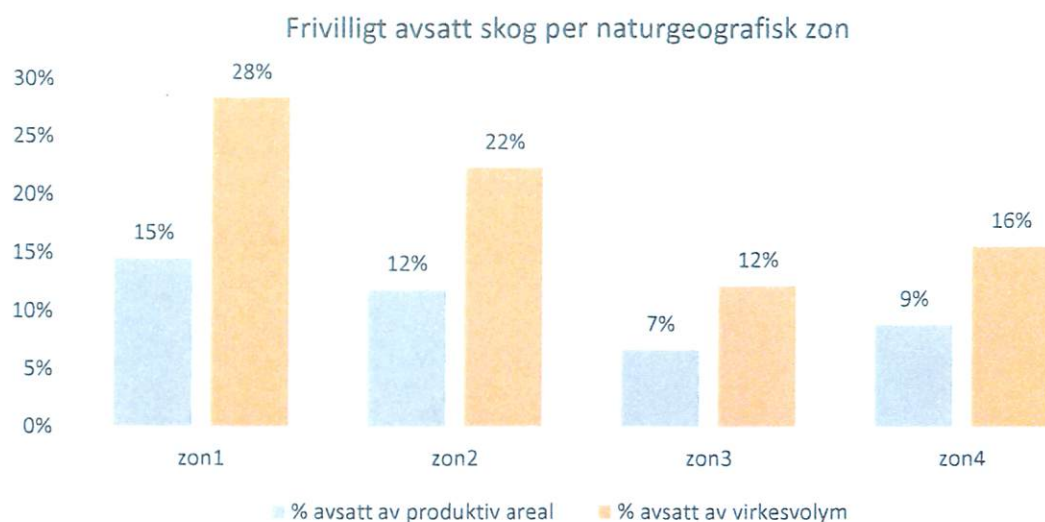
Landskapen, eller zonerna, är fyra till antalet och grundar sig på Hugo Sjös växtgeografiska zonindelning samt en äldre naturvårdsanalys av dåvarande Skogsvårdsstyrelsen.

Zon 4 är den sydligaste zonen vars norra gräns sammanfaller med Limes Norrlandicus som utgör nordgränsen för den sydsvenska barrskogsregionen. Zon 3 sträcker sig från Limes upp till mellersta dalarna. Zon 2 omfattar Västra och norra Dalarna upp till Zon 1 som utgör de höglänta fjällnära församlingarna Lima, Transtrand, Särna och Idre.

Mycket av den statistik som presenteras på nästkommande sidor är uppdelad i dessa fyra olika zoner.

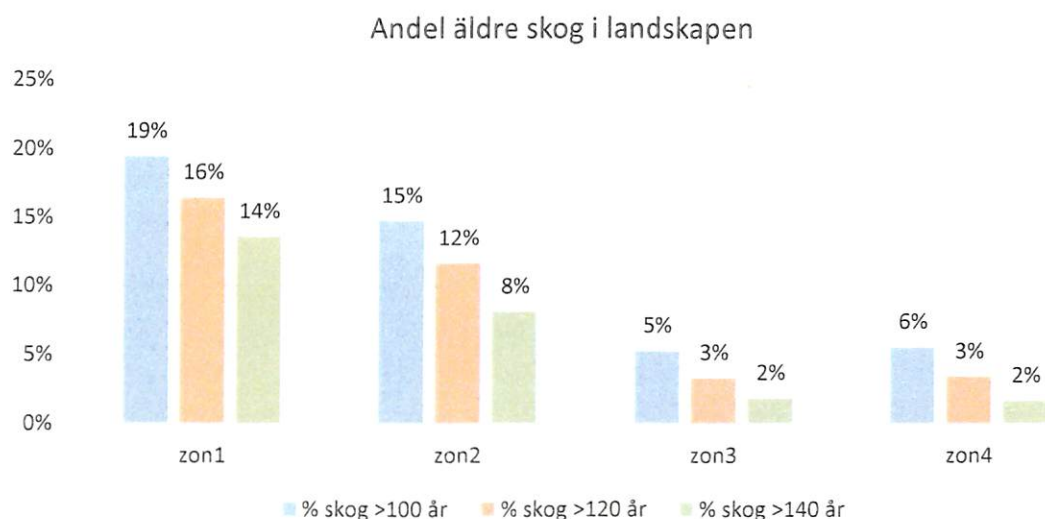

Figur 2. Karta över stiftet indelat i fyra stycken naturgeografiska zoner.

Figur 3. Fördelningen av frivilligt avsatt skog per zon.

Prästlönetillgångar har totalt ca 9 % av den produktiva skogsmarksarealen frivilligt avsatt. Procentuellt sett finns det mer avsättningar i de två norra zonerna.

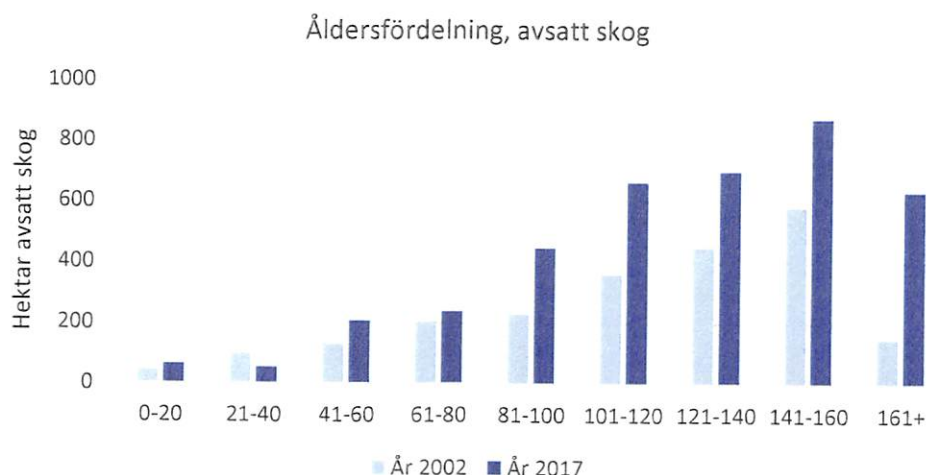

Figur 4. Beskrivning av hur arealen äldre skog är fördelad mellan zonerna.

Den absoluta majoriteten av den äldre skogen är naturvårdsklassad. I zonerna 3 och 4 finns det mer avsatt skog än gammal skog vilket innebär att andelen äldre skog ökar kontinuerligt i dessa landskap med tiden. I zon 1 och 2 kommer andelen äldre skog också öka men i mindre omfattning.

Statistiken över äldre skog rör endast hela beskrivningsenheter. Därutöver tillkommer de ca 10 % av skogen som lämnas som hänsynsytor vid skogsbruksåtgärder och som både är och kommer att bli gamla med tiden liksom alla enskilda träd, utanför hänsynsytor, som lämnas på produktionsytorna. Det finns också stora arealer med gammal skog på mark som bedöms vara impediment, dvs. lågproduktiv mark som inte brukas och som inte heller medräknas i naturvårdsstatistiken.

Arealen frivilliga avsättningar har ökat kontinuerligt sedan slutet på 90-talet då målklassning infördes på PLTs skogar. En jämförelse med uppgifter från 2002 visar ökningen och att det är den gamla skogen som prioriterats för avsättningar. Arealen skog äldre än 120 år inom de frivilliga avsättningarna har ganska precis fördubblats under dessa 15 år vilket innebär att ytterligare över 1000 ha gammal skog avsatts under den tiden.

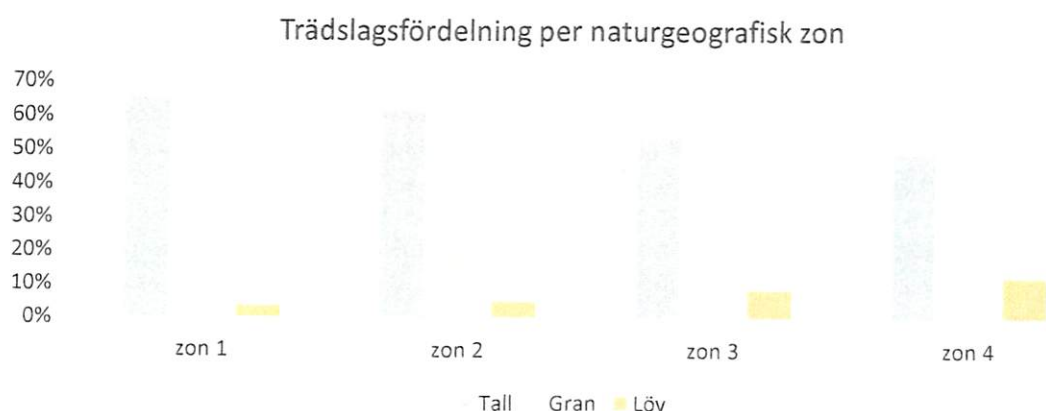

Figur 5. Jämförelse av åldersklassfördelningen på avsatt skog mellan år 2002 och 2017.

Avsatt skog i åldersklasserna upp till 40 år består till stor del av mark där skogen dött efter t.ex. brand eller där barrskog avverkats för återskapande av lövskog i t.ex. vitryggsområde. Det finns också mindre arealer med omställningsmarker och restaureringsskogar. En del av arealen är också avsättningar med gammal skog där beståndsuppgifter (och åldersuppgifter) försvunnit vid, t.ex. kartredigering och dessa ska inventeras och taxeras så att korrekta beståndsuppgifter erhålls.

Trädslagsfördelning

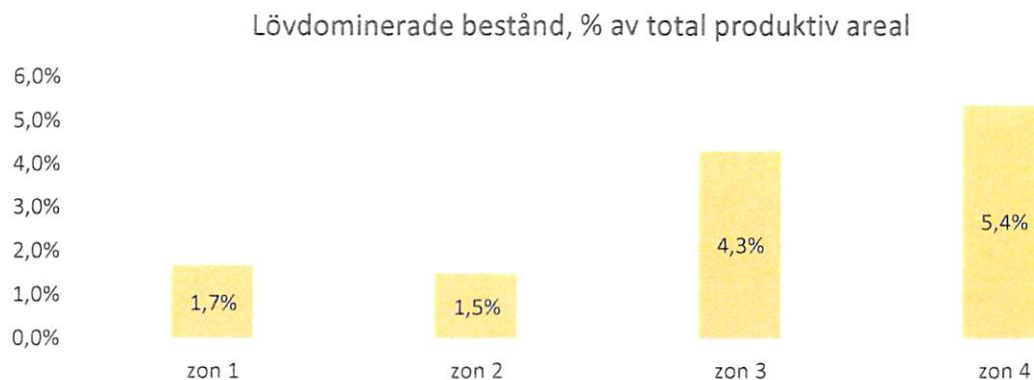
Prästlönetillgångarnas skog består till övervägande del av tallskog men ju längre söderut i stiftet vi kommer ju mer ökar gran och lövandelen. Fördelningen mellan gran och tallskog speglar väl de naturgivna förutsättningarna och det är viktigt i ett ståndortsanpassat skogsbruk att skogen förnygras med rätt trädslag på rätt plats. Oftast ersätts tallskog med tall och granskog med gran även om vi inom bergslagsregionen, framförallt inom zon 3, har många marker på en mellanbonitet där båda trädslagen passar bra. Här finns goda förutsättningar för fina barrblandskogar.

Figur 6. Trädslagsfördelning per zon. Med löv avses alla lövträdslag men björk, asp och al utgör den absoluta majoriteten.

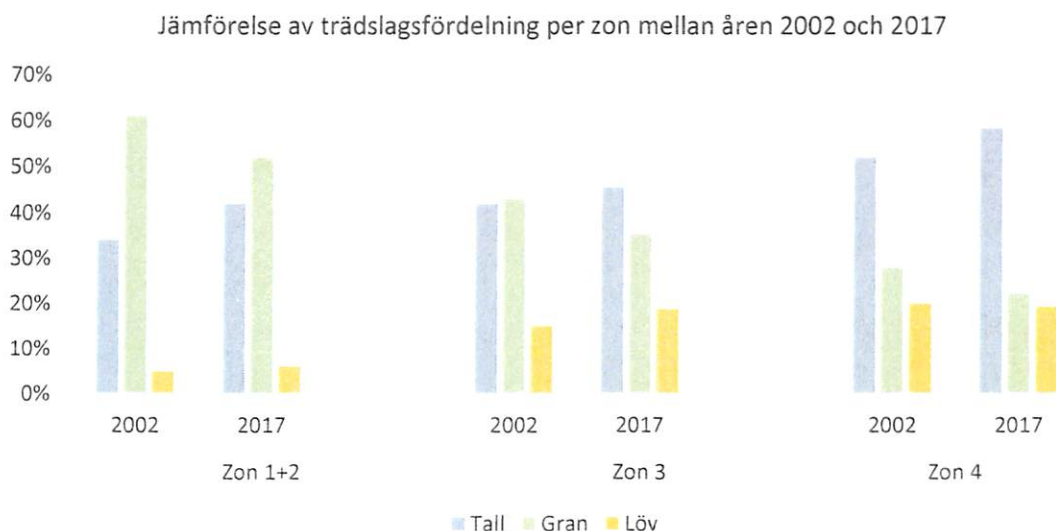
Lövträdsandelen är låg inom stiftet vilket till stor del kan förklaras med att lövträd inte var prioriterade i skogsbruket under stora delar av 1900-talet och att ibland bekämpades. Idag ökar lövträdsinblandningen sakta men säkert på PLTs marker och vi eftersträvar alltid en tillfredställande lövinblandning i de brukade barrskogsbestånden.

Vi arbetar aktivt med att öka andelen lövdominerade bestånd, dvs bestånd där minst hälften av träden är lövträd. För detta arbete finns en handlingsplan upprättad och vi har interna mål med arealkrav på nyskapande av lövbestånd som varje distrikt ska uppfylla årligen. I dagsläget består ca 4 % av den totala produktiva skogsmarksarealen av lövdominerade bestånd. Fördelningen av lövdominerade bestånd mellan zonerna varierar. Handlingsplanen föreskriver att andelen ska öka i alla 4 zoner men extra insatser bör ske i de norra delarna av stiftet där andelen idag är mycket låg.

Figur 7. Arealandelen som utgörs av bestånd där minst 50 % av volymen består av lövträd.

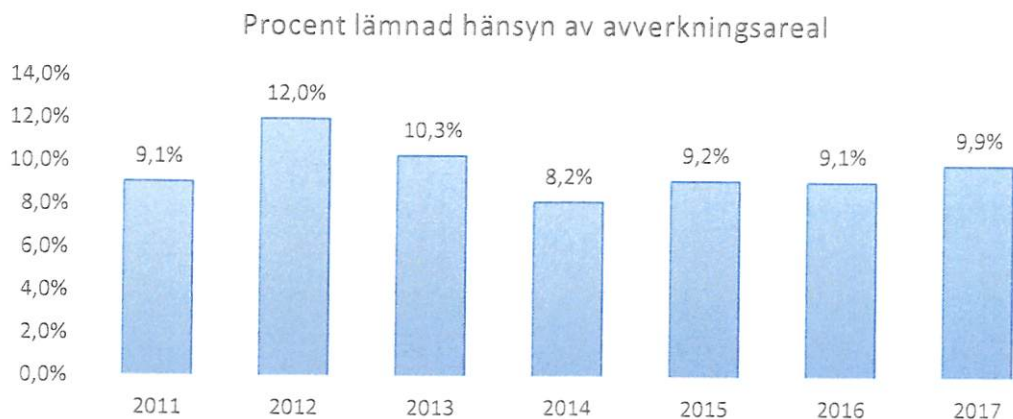
Vid en jämförelse av hur trädslagsfördelning förändrats per zon de senaste 15 åren ser vi att vi har ökat tallandelen med över 5 %. Detta torde vara ett bra kvitto på en väl utförd ståndortsanpassning av skogsbruket. Storm och viltbetesproblematiken i skogsbruket riskerar på många håll bidra till en s.k. granifiering av skogsbruket genom minskad naturlig förnygring och omställning från tall till gran på betesbegärliga marker, inte minst i södra Sverige. Vi kan dock konstatera att dessa problem inte haft effekt på trädslagsfördelning på PLTs marker. Lövandelen har relativt sett ökat med ca 20 % i både zon 1+2 och zon 3 men varit mer eller mindre konstant i den södra zonen nr 4.

Figur 8. Trädslagsfördelning per zon. Jämförelse mellan åren 2002 och 2017.

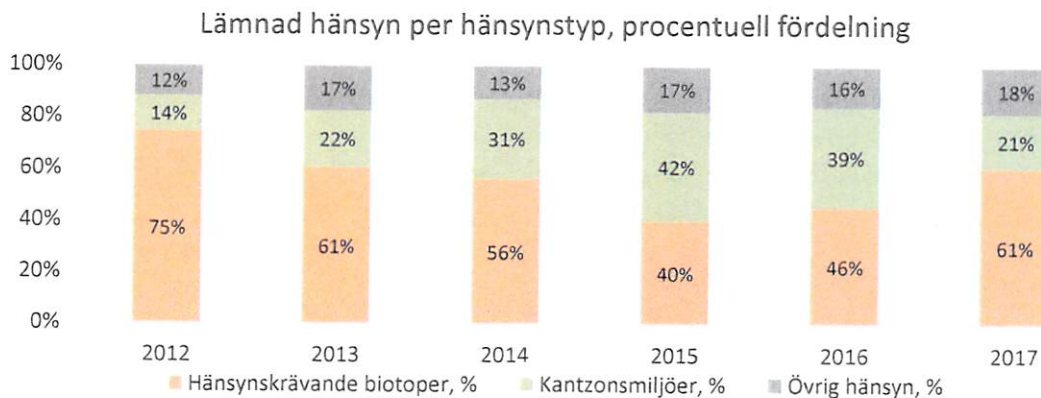
Naturhänsyn på brukad skogsmark

I medeltal, räknat på de senaste sju årens slutavverkningar lämnas 9,6 % av arealen som figurlagd naturvårdshänsyn. Mindre trädgrupper, enskilda träd, ytterligare hänsyn lämnad av entreprenörerna mm ingår ej i sammanställningen.

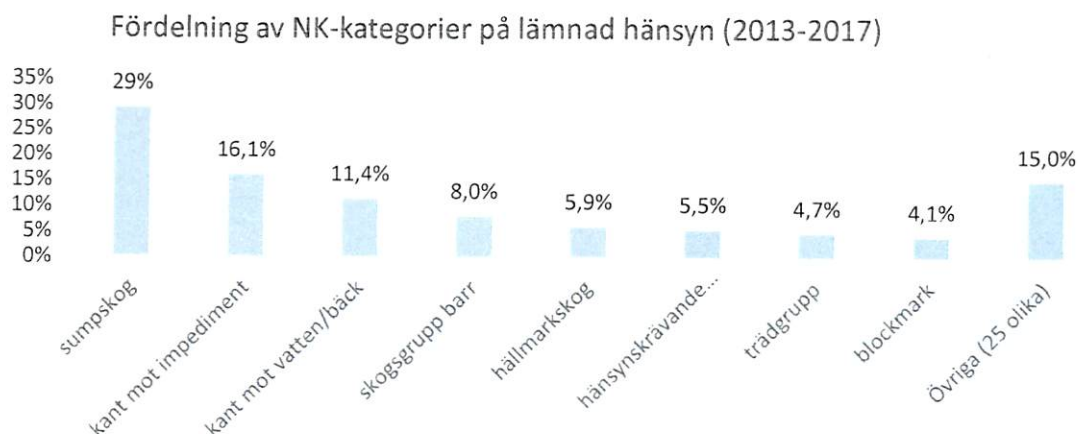

Figur 9. Arealandelen figurlagd hänsyn av totala traktarealen vid förnygringsavverkning per år.

Mer än hälften av den figurlagda hänsynen är registrerad som någon form av hänsynskrävande biotop. 30 % av hänsynen är registrerad som kantzon eller skyddszon mot t.ex. impediment eller vatten. Resterande hänsynsytor är trädgrupper och hänsynsytor sparade för att t.ex. undvika stora kala ytor eller för att öka mängden evighetsträd på trakten.

Figur 10. Fördelning av arealen lämnad hänsyn grupperat i kategorierna hänsynskrävande biotoper, kantzoner och övrigt.

Figur 11. Fördelning av arealen lämnad hänsyn i s.k. NK-kategori, dvs typ av hänsyn eller biotop som lämnats.

Landskapsanpassad naturvård

Eftersom markinnehavet är så spritt och fördelat på över 200 olika skiften måste skogsbruket och naturvårdsinsatserna anpassas efter förutsättningarna på varje skifte. För att lyfta blicken och värdera olika värden i ett större perspektiv har vi ett omfattande beslutsunderlag till hands i beståndsregistret och på skogskartan.

Detta är den operativa delen av den ekologiska landskapsplanen som hjälper oss att fatta beslut i varje bestånd och på varje trakt. Denna del av landskapsplanen finns bara i BESK. Informationen finns presenterad som shp-filer, som anteckningar på beskrivningsenheter, som bifogade dokument på skiften och beskrivningsenheter, samt som översiktlig information på skiftesnivå.

Under rubrikerna nedan finns en sammanfattning av den dokumentation som finns tillgänglig i BESK samt beskrivningar på hur informationen ska hanteras.

Informationen är inte slutgiltig, och det kommer den heller aldrig att bli utan arbetet med landskapsanpassad naturvård är ett ständigt pågående arbete. Ny information tillkommer hela tiden och nya tillägg görs kontinuerligt i beståndsregistret.

Naturreservat och skyddade områden

Vid prioritering av frivilliga avsättningar, planering av naturvårdsåtgärder och naturvårdshänsyn är det prioriterat att förstärka redan befintliga naturvärden. Skötsel av skog intill naturreservat och andra skyddade områden som t.ex. biotopskyddsområden och naturvårdsavtal ska utföras med de angränsande naturvärdena i åtanke. Finns det möjlighet och behov kan produktionsbestånd skötas som PF med förstärkt naturhänsyn. Vid naturvärdesbedömning ska de angränsande värdena vägas in i totalbedömningen.

Inom ett avstånd på 300 meter från alla reservatsgränser är idag 18 % av arealen klassad som antingen NO eller NS. Andelen frivilliga avsättningar är alltså dubbelt så stor i närheten av reservat som det är för innehavet som helhet.

Nyckelbiotoper

839 hektar av PLTs 3 874 hektar avsatt produktiv skogsmark är klassad som nyckelbiotop. Detta betyder att ca 22 % av avsättningarna är klassade som nyckelbiotoper. [2018-01-29]

Arbetet med att identifiera områden med mycket stor betydelse för skogens flora och fauna är ett ständigt pågående arbete. Fortfarande påträffas nya nyckelbiotoper på skogsmark som i beståndsregistret är klassat med målklassen PG eller PF i samband med naturvärdesbedömning och en översyn pågår kontinuerligt.

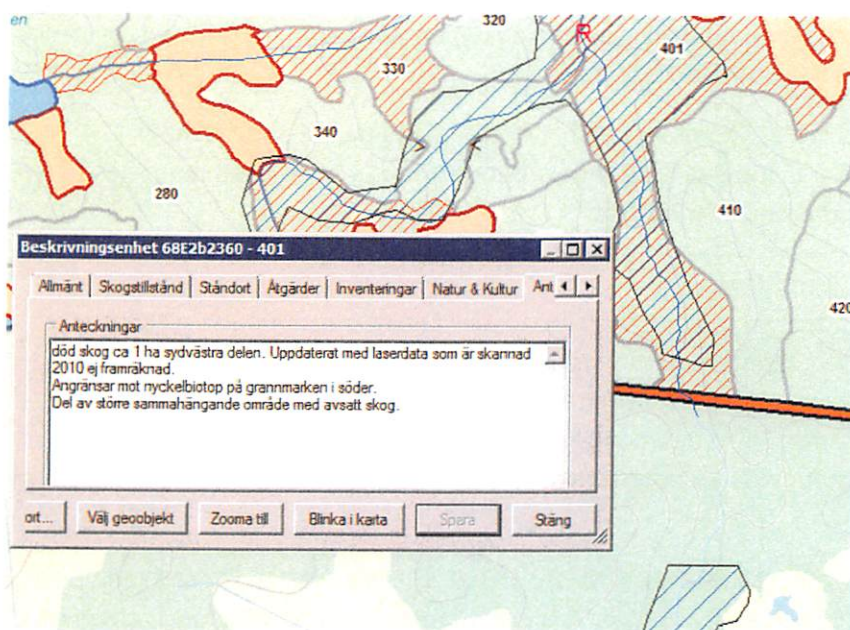
En översyn sker också av redan avsatt skog, dvs bestånd med målklassen NO eller NS, och vi har idag många bestånd som är avsatta men ännu inte klassade som nyckelbiotop trots att de uppfyller kriterierna för detta. Eftersom skogen redan är avsatt handlar detta arbete inte om att skydda skog med höga naturvärden utan snarare att öka kunskapen om dess naturvärden för att optimera eventuella skötselbehov och för att bättre kunna prioritera naturvårdsinsatser i skogsbruket i närheten av dessa bestånd.

Avsatta bestånd som ska inventeras med avsikt att bedöma om de uppfyller nyckelbiotopsklass eller inte märks med koden "Ev. nyckelbiotop" i BESK.

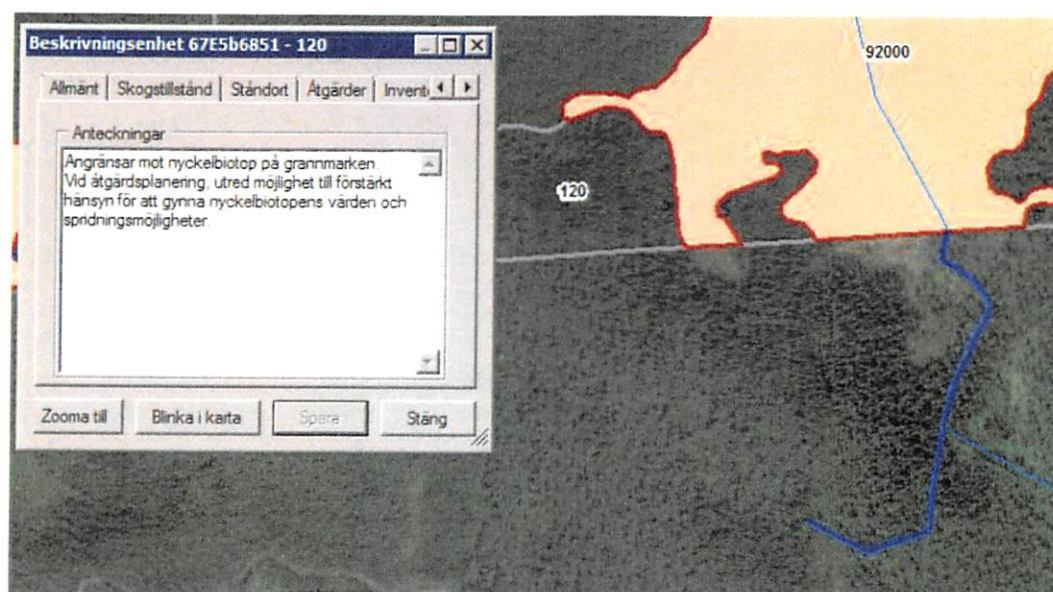
I likhet med reservat är befintliga nyckelbiotoper en prioriterad del av arbetet med landskapsanpassning av naturvårdsarbetet. Är det möjligt och relevant bör åtgärder i anslutning till

registrerade nyckelbiotoper utföras med förstärkt hänsyn och om möjligt kan dessa hänsynsåtgärder anpassas så att spridningskorridorer i landskapet bibehålls.

PLTs nyckelbiotoper är klassade i BESK med NK-yta Naturobjekt – Avsatt skog - Nyckelbiotop. I arbetet med landskapsanpassat skogsbruk är det också viktigt att även ha koll på nyckelbiotoper utanför PLTs skiften. Samtliga nyckelbiotoper som är registrerade av Skogsstyrelsen syns på skogskartan. Storskogsbrukets nyckelbiotoper syns dock inte i detta skikt. För att fånga upp denna information har en analys av angränsande nyckelbiotoper genomförts genom granskning av karttjänsten Skogens pärlor. Bestånd som angränsar till storskogsbrukets nyckelbiotoper har givits information om detta i beskrivningsenhetens anteckningsfält. Se exempel i figur 12 och 13.

Figur 12. Exempel från BESK på information om en angränsande nyckelbiotop belägen söder om avsatt bestånd avd. 401. Ofta är angränsande bestånd redan avsatta som i detta fall.

Figur 13. Exempel från BESK om angränsande nyckelbiotop söder om avd. 120.

Reservat, nyckelbiotoper, avsättningar, lämnad hänsyn mm utgör tillsammans ett kluster av naturvårdsarealer i landskapet. Vid planering av naturvårds- och skogsskötselåtgärder är det alltid viktigt att analysera omgivande områden för att om möjligt förstärka denna så kallade gröna infrastruktur.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Åtgärder som gynnar länens olika åtgärdsprogram för hotade arter är en prioriterad del av den landskapsanpassade naturvården. Trots att PLTs marker bara utgör en mycket liten del av landskapen i stort kan vi göra stor naturvårdsnytta genom att, där möjlighet finns, genomföra riktade åtgärder för att bidra till insatserna inom befintliga åtgärdsprogram.

Arbetet med att genomföra prioriterade åtgärder för vissa åtgärdsprogramsorter är ofta av stort värde för den biologiska mångfalden i ett större perspektiv. Exempelvis ska vitryggig hackspett och läderbagge ses som paraplyarter för vilka de utförda åtgärderna har en positiv effekt på både missgynnade biotoper och en stor mängd olika arter.

Exempel på åtgärdsprogram där vi har genomfört åtgärder eller har god möjlighet att bidra redovisas i tabell 2.

Län	Åtgärdsprogram	Skifte/lokal (exempel)
Västmanland	Bombmurkla	Stingsberget
Västmanland	Läderbagge	Kungs-Barkarö, Kottskogen
Västmanland	Svart guldbagge / Skalbaggas i eklågor	Kungs-Barkarö
Västmanland	Skalbaggas på äldre död tallved, skrovlig flatbagge	Stingsberget
Västmanland	Skalbaggas på nyligen död tallved	Stingsberget
Västmanland	Brandinsekter i boreal skog	Rövalsmossen/Stingsmossen
Örebro	Asknätfjäril	Siggeboda
Örebro	Kalkbarrskog	Stråssa
Örebro	Vitryggig hackspett	Håkansboda/Högfors
Dalarna	Kalkbarrskogar	Garpenberg/Starbo
Dalarna	Brandinsekter i boreal skog	Flera lokaler
Dalarna	Större vattensalamander	Skottberget

Tabell 2. Exempel på åtgärdsprogram för hotade arter som är aktuella på PLTs mark.

Figur 14. Asknätfjäril fotad i Siggeboda sommaren 2016. Ett naturvårdsavtal för Asknätfjäril är planerat att vara klart under 2018.

Naturvårdsplaner

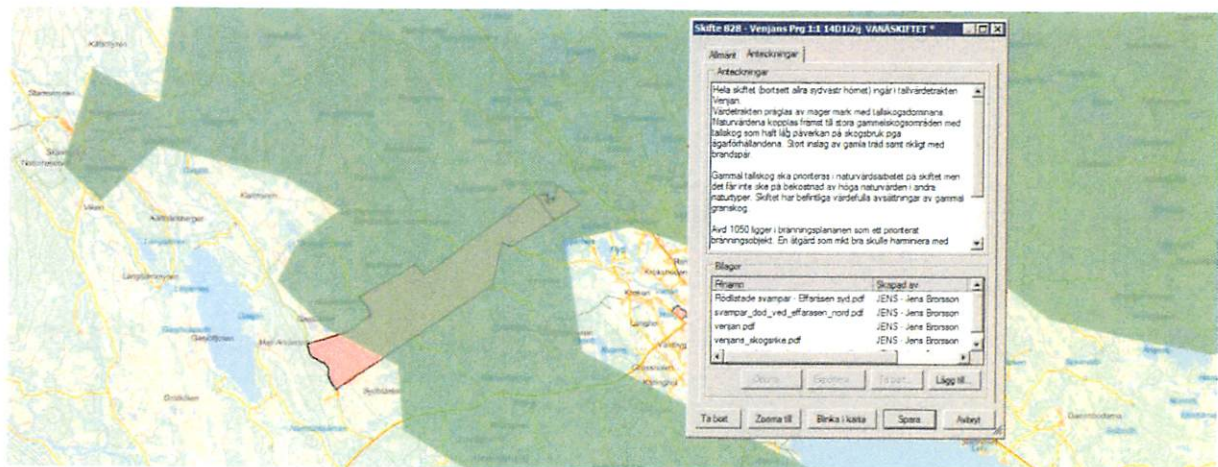
Där relevanta naturvårdsplaner finns att tillgå från kommuner och länsstyrelser ska dessa användas. Exempelvis har Västmanlands län en väl genomarbetad naturvårdsplan för hela länet med tillhörande shp-filer. En analys har genomförts och relevant information har överförs från naturvårdsplanen till BESK.

Värdetrakter

Länsstyrelsernas värdetrakter är en del i arbetet med att landskapsanpassa PLTs skogsbruk och naturvårdsarbete. Det är få värdetrakter som överensstämmer med PLTs innehav i både utbredning och funktion men där de gör det ska vi ta till oss den information värdetrakten erbjuder och om det är möjligt prioritera såväl avsättningar som naturvårdshänsyn på ett sätt som harmonierar med värdena i det större landskapet.

Det pågår för närvarande stora revideringar av värdetrakterna och sannolikt kommer dessa få ett allt större värde som analysunderlag vid vår framtida landskapsplanering.

Venjans prästgård ligger till största delen inom Venjans värdetrakt och är ett exempel på en bra överensstämmelse. Inom värdetrakten dominerar tallskogen och det finns stora områden med gammal tallskog varav många med mycket höga biologiska värden. Det är därför värdefullt att på Venjans prästgård prioritera naturvårdsarbetet till dessa miljöer som är prioriterade i landskapet. Ett lämpligt bränningsobjekt finns inom skiftet vilket, med anledning av just värdetrakten, är prioriterad i bränningsplanen.

Figur 15. Kartbild från BESK med Venjans Prg som rosa yta och Venjans värdetrakts utbredning markerat med grön färg. Exempel på information inskriven på skiftet i BESK rörande vilka värden vi ska ta hänsyn till.

Av skiftets totalt 246 ha är 25 % frivilligt avsatt. Hälften av denna areal är gammal tallskog. Resterande del är främst granskogar med mycket höga naturvärden i anslutning till bäckarna på skiftet. När det gäller de avsatta tallskogarna är samtliga, även bränningsobjektet, klassat som NO, dvs. naturvård orörd.

Sannolikt finns det stora möjligheter att höja naturvärdena i de avsatta tallskogarna genom aktiva naturvårdsåtgärder för att t.ex. öka andelen död ved. En inventering av de avsatta bestånden på Venjans prästgård ska därför genomföras med syfte att kontrollera målklassningen och upprätta skötselplaner för naturvårdande skötsel.

Prioriterade naturtyper

Kalkbarrskog är en prioriterad skogstyp enligt den nationella strategin för skydd av skog. Dessa skogar kan ha en speciell flora av kärlväxter och kryptogamer. På PLTs innehav är förekomsterna av kalkbarrskogar främst knutna till stråk av dolomit i berggrunden, men det finns även kalkhaltig lerskiffer och sandsten i några områden. Berggrundskartan finns tillgänglig på skogskartan i BESK.

Skogar med påverkan av kalk naturvärdesbedöms med hjälp av en speciell modell för just identifiering av kalkbarrskogar med höga naturvärden. Det är viktigt att uppmärksamma att kalkbarrskogar kan förekomma även utanför områden med kalkhaltig berggrund beroende på hur grundvattnet rör sig. Eftersom kalkbarrskogar ofta har en mycket värdefull svampflora och områdenas naturvärden kan vara svåridentifierade under delar av året inleddes en riktad inventering efter värdefull kalkbarrskog hösten 2017. Inventeringen, som har sin upprinnelse i brister i vår nyckelbiotopsinventering rörande identifieringen av denna naturtyp, kommer fortgå under flera år.

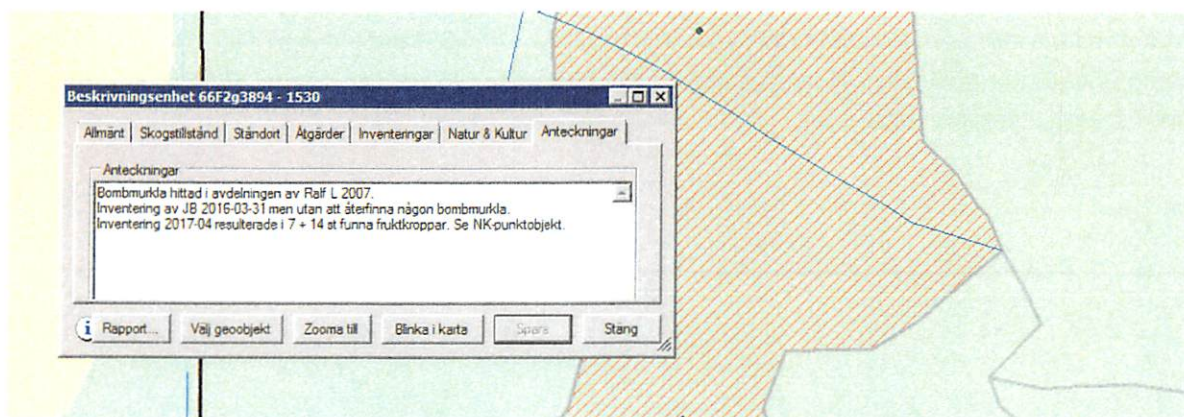
Figur 16. Exempel på artfynd i en kalkbarrskog med höga naturvärden. Skogen är nu klassad som nyckelbiotop.

Några andra exempel på prioriterade naturtyper på Prästlönets tillgångs marker är ädellövskogar och hassellundar.

Hotade arter

Ett mångårigt arbete med att få in artportalens data över funna arter direkt i skogskartan förväntas vara klart under våren 2018. Tills dess gäller att relevant information om funna arter på PLTs mark som vanligt skall eftersökas via Skogens pärlor eller Artportalen.

Kända förekomster av hotade arter eller relevanta signalarter ska noteras i BESK som NK-punktobjekt - Hotade arter med beskrivning. Informationen bör också inskrivas på respektive beskrivningsenhets anteckningsfält som i exemplet nedan.

Figur 17. Kartbild från BESK med fyndlokaler av bombmurkla och information om fynden inskrivna på beskrivningsenheten.

Alla relevanta artförekomster på brukad mark ska medföra en analys av vilka eventuella ytterligare naturvärden som kan finnas i bestånden. Vid förekomst av rödlistade arter ska behovet av åtgärder

för att bevara arten utredas. Förekomster av enskilda arter/individer ryms vanligen inom den generella naturvårdshänsynen men artens specifika levnadsvillkor måste vara styrande.

Exempel på information om värden i landskapet som presenteras på skogskartan i BESK:

Följande information granskas alltid på skogskartan vid planering av skogsbruksåtgärder. De flesta av dessa kartsikt är automatiskt tända varje gång BESK startas.

- Natura 2000 områden
- Våtmarksinventeringen LST
- Sumpskogsinventeringen SKS
- Riksintressen för naturvård
- Värdefulla vattendrag
- Naturvärdesobjekt SKS
- Nyckelbiotoper SKS
- Naturvårdsområden NVV
- Biotopskyddsområden SKS
- Naturvårdsavtal SKS
- Naturresevat NVV
- Skog och historia SKS
- Fornminne RAÄ
- Rennäring
- Vattentäcker
- Våtmarkskartan
- Berggrundskartan

Lokalkännedom

Även om vi har insamlat mycket information om landskapets naturvärden som beslutsunderlag för skoglig planering är personalens lokalkännedom i naturvårdsarbetet ovärderligt. Det finns information som vi aldrig kan inhämta via myndigheters planmaterial eller olika GIS analyser.

Den information som finns inskriven i BESK ska först och främst ses som förslag och rekommendationer. Beslut måste fattas i fält för varje givet område och de beskrivna rekommendationerna måste alltid vägas mot de beståndsgivna förutsättningarna och naturvärdena inom respektive beskrivningsenhet.

Naturvårdande skötsel

Skötselkrävande avsättningar ska skötas i enlighet med de översiktliga skötselmål som upprättats. Enligt Svenska kyrkans skogscertifierings naturvårdsmål och miljömål ska minst 3 % av arealen åtgärdas per år. 3 % årligen innebär ett omdrev vart 33 år vilket anses vara rimligt som medel för dessa bestånd. Detta ska dock ses som ett minimum och det viktiga i detta arbete är att de skötselkrävande avsättningarna verkligen sköts när behov finns. Vissa typer av biotoper, som t.ex. hävdade skogar och många lövbiotoper har stora skötselbehov kan behöva korta intervall mellan varje åtgärd medan det i andra bestånd kan gå flera decennier mellan varje åtgärd.

PLT har de senaste fem åren genomfört naturvårdande skötsel på i snitt 3,1 % av bestånden med dokumenterat behov. Vi uppfyller därmed uppsatt mål. Vi håller dock på att implementera en rad åtgärder för att framgent kunna öka andelen ytterligare. Exempel på sådana åtgärder är att tydliggöra skötselförslagen, identifiera prioriterade områden för lövskogsskötsel och inventera avsatta skogar för att uppdatera informationen i databasen över planerade åtgärder.

Skötselkrävande avsättningar är klassade som NS – naturvård skötsel i BESK. Dock finns det många NO skogar som kan vara i behov av mindre skötselåtgärder för gynnande av vissa träd eller tillskapande av död ved mm. Så även om ett bestånd är klassat som NO – naturvård orört så behöver även dessa besökas i fält med jämna mellanrum för att kontrollera eventuella skötselbehov. Många biotoper som t.ex. hällmarkstallskogar är idag klassade som NO då det vid tidpunkten för avsättningen inte ansågs aktuellt med någon naturvårdsåtgärd i närtid. Då det nu, i många fall, hunnit gå över 20 år sedan målklassningen behöver dessa besökas för att uppdatera den bedömningen. Många tallbiotoper kan vara gynnade av brandefterliknande åtgärder som t.ex. avverkning eller ringbarkning/fällning av gran samt t.ex. katning för att påskynda skapandet av död ved. Skogar som är lämpliga bränningsobjekt står i registret klassade som NO om det inte föreslås annan åtgärd än just bränning. Vilka avsatta skogar som föreslås för bränning framgår istället av bränningsplanen.

Nedan visas några exempel på naturvårdande skötsel.

Figur 18. Nyskapande av död ved i ett bestånd inom Håkansboda kyrkoreservat. För att öka mängden död ved har flera aspar skadats genom katning vilket sakta kommer att döda träden.

Figur 19. Utförd naturvårdsröjning i ett källpåverkat bestånd med värdefull lundflora. Varje lövträd som ska sparas har noggrant valts ut och markerats i fält. Ramnäs Prästgård 1:1.

Figur 20. Bränning är en viktig naturvårdsåtgärd som utförs både på hyggen och i avsatta bestånd. Ramshyttan 1:2 Ramsberg.

Skogar med höga bevarandevärden, HCVF

HCVF är ett begrepp inom FSC. Det finns 5 olika kategorier av HCVF skogar varav 4 stycken är relevanta för svenska förhållanden.

HCVF kategori 1 och 3

För att ett område ska klassificeras som HCVF 1&3 ska det uppfylla ett antal krav. Det ska vara områden av riksintresse eller etablerat nationellt intresse med en koncentration av nyckelbiotoper och/eller rödlistade arter. Med riksintresse avses att området exempelvis är påtänkt för reservatsbildning, identifierat Natura-2000 område eller motsvarande. Områdena bör vara tillräckligt stora och ha en funktionell arrondering.

En analys med syfte att identifiera om PLT har något område som uppfyller kraven på HCVF 1 och 3 gav att så inte var fallet. PLT äger dock några befintliga naturreservat som skulle kunna vara aktuella men då PLT inte är förvaltare av reservaten är dessa inte relevanta.

Håkansboda kyrkoreservat, som är klassat som potentiellt vitryggsområde, har en påtaglig koncentration av nyckelbiotoper och är det närmaste ett HCVF område vi kommer inom PLT. Men då detta område inte uppfyller kraven på etablerat nationellt intresse har vi valt att inte klassificera området för HCVF. Det påverkar dock inte hur området sköts rent praktiskt. I likhet med HCVF områden finns det såväl en strategi och plan för hur naturvårdsarbetet inom kyrkoreservatet ska bedrivas. Denna plan är framarbetad tillsammans med både Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen och alla åtgärder i området samråds med Skogsstyrelsen.

HCVF kategori 2

Denna kategori inrymmer fjällnära skog ovan naturvårdsgränsen. PLT har totalt ca 40 ha skogsmark ovan naturvårdsgränsen.

Den fjällnära skogen utgörs av skiftet Gränjåsvallen i Idre om ca 11 hektar vid foten av Städjan vilket i sin helhet ingår i naturreservatet Långfjället-Städjan-Nipfjället. Dessutom ligger västra delarna av skiftet Transtrands kyrkby 14:1 ovan naturvårdsgränsen. Berörd del av skiftet omfattar ca 15 ha produktiv skogsmark och lika stor del impediment. Hela arealen produktiv skogsmark är frivilligt avsatt och består till övervägande del av gammal granskog.

HCVF kategori 4

Denna kategori rymmer skyddsområden för vattentäkter. PLT har 412 ha (2016) total markareal beläget inom skyddsområden för vattentäkt. Skyddsområdenas utbredning framgår av ett skikt i skogskartan och vilka restriktioner som gäller för respektive skyddsområde framgår av föreskrifterna som finns tillgängliga under aktuellt skifte, alternativt aktuella beskrivningsenheter.

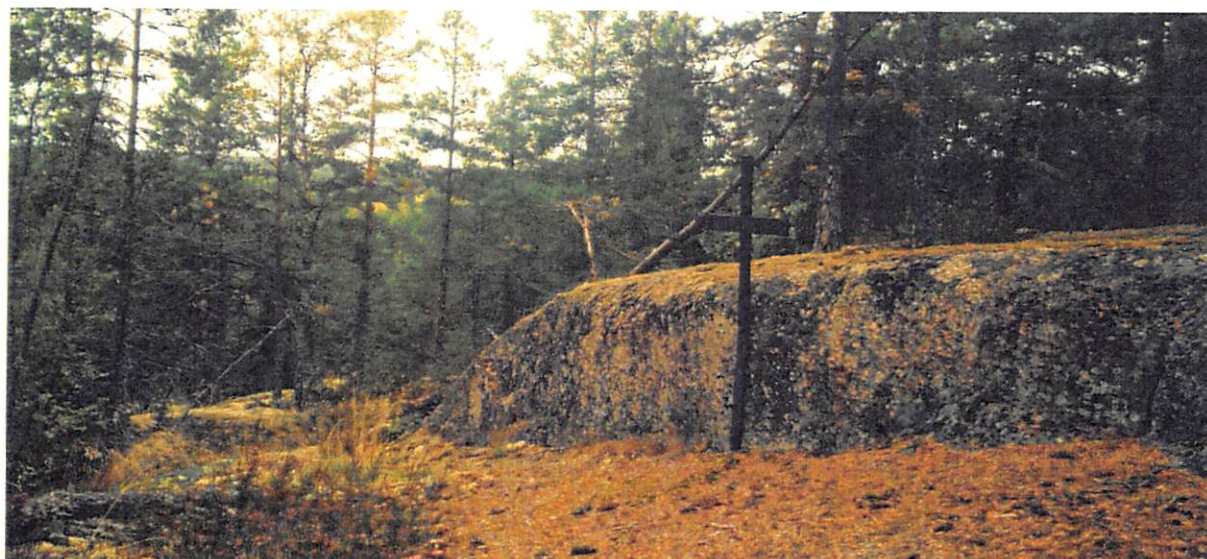
Kyrkoreservat

Prästlönetillgångar i Västerås Stift har bildat 16 kyrkoreservat för både naturen och människornas skull. Ett kyrkoreservat är en frivillig skyddsform gemensam för alla Svenska kyrkans prästlönetillgångar. Flera av reservaten är viktiga för friluftslivet och ligger nära tätorter. Andra har höga biologiska värden och är mer svårtillgängliga.

Läs gärna mer information om kyrkoreservaten i den folder som finns att ladda ner på hemsidan, <http://www.vasterasstift.nu/kyrkoreservat>.

Namn	Församling	Areal, ha
Kottskogen	Västerås-Barkarö	18,8
Prästgårdsholmen	Grythyttan	1,1
Håkansboda	Linde Bergslag	76,6
Galgbacken	Ljusnarsberg	1,3
Grästjärnsberget och Rågfallsnedda	Söderbärke	50,2
Prästön	Möklinta	5,2
Hedmossen	Möklinta	6,6
Kärrängen	Näsby	3,7
Prästvallen	Orsa	4,7
Bösjön	Mora	4,1
Rostberget	Mora	7,9
Kyrkberget	Skinnskatteberg	5,4
Stingsberget	Ramnäs	11,6
Märrpinbacken	Linde bergslag	0,6
Prostparken	Svärdsjö	4,2
Starboravinen	Norrbärke	7,3

Tabell 3. Lista över PLTs 16 stycken kyrkoreservat.

Figur 21. Korset vid viloplatsen på Stingsbergets kyrkoreservat.

Naturreservat

Prästlönetillgångar äger totalt 254 ha produktiv skogsmark som är klassat som naturreservat. Några reservat har tillkommit på eget initiativ, andra på initiativ av kommun eller länsstyrelse.

Prästlönetillgångar förvaltar mindre delar men vanligast är att förvaltningen hanteras av länsstyrelsen eller kommunen.

Det har under åren bildats betydligt fler reservat på PLTs mark än detta men oftast innebär en reservatsbildning att marken avyttras till Naturvårdsverket. I de naturreservat som uppräknas nedan kvarstår PLT som markägare. I några fall har ersättning för reservat utgått men i de flesta fall har PLT inte begärt någon ersättning och då kan reservatet medräknas i arealen frivillig avsättning.

Namn på reservat	Församling	Areal PLT, ha
Bjursås Prästskog	Bjursås	11,2
Tallåsens naturreservat	By	1
Prästbuans naturreservat	Gagnef	23,1
Långfjället-Städjan-Nipfjället	Idre	11,3
Kusmyrans naturreservat	Järna, Nås	4,6
Söderbergets naturreservat	Mora	25,5
Stingsmossen och Rövalsmossen	Ramnäs	164,9
Gramsängs udde	Vika-Hosjö	1,6
Prästskogsstugan	Älvdalen	5,3
Finnholsbergets naturreservat	Älvdalen	5,3

Tabell 4. Lista över de 10 stycken naturreservat där PLT är markägare.

Figur 22. Bild från Bjursås Prästskog.

Ett naturreservat intill Bjursås tätort. Bildat 2009 för att bevara områdets höga sociala, biologiska och pedagogiska värden. Området används flitigt som rekreationsområde men även som skolskog.

Foto: Anders Hagman

Miljö och skogsskötselpolicy för Prästlönetillgångarna inom Svenska kyrkan

Förvaltningen ska vara uthållig och ge god ekonomisk avkastning. Skogsskötseln ska vara aktiv, målinriktad och utgå från naturgivna förutsättningar. Den årliga avverkade volymen ska bestämmas genom beräkningar av långsiktigt uthållig avverkningsnivå.

Stiftens skogsbruk ska bidra till att skogens biologiska mångfald bevaras, att skogsekosystemens funktioner säkras och att värdefulla kulturmiljöer värnas för framtiden. Vi ska använda teknik och metoder som förebygger miljöskadlig förorening och begränsar skogsbrukets påverkan på mark, vatten och luft. Vi ska beakta synpunkter från interna och externa intressenter och ta hänsyn till samhällets intressen.

Vårt skogsbruk ska nå eller överträffa de krav som följer av lag och förordning. Skogsbruket på eget markinnehav ska uppfylla kraven i FSC® och/eller PEFC™ skogsbrukscertifiering - beroende av certifieringsform. Vår skogliga personal ska ha hög kompetens inom miljö och skoglig förvaltning. Verksamheten ska genomsyras av ständig utveckling och förbättring.

Figur 23. Hättor på granlåga. Foto från en 116 år gammal granskog på Venjans Prästgård, 2017.

SF § 10

Information om prioriterade områden samt Johannamodellen

Dnr S 2018-24-1.1

Biskopen och stiftsprosten informerar om prioriterade områden samt om Johannamodellen med efterföljande gruppdiskussioner.

SF § 10 Stiftsfullmäktige beslutar

att stiftskansliet delges inkomna synpunkter för vidare bearbetning.

Justeringssignaturer:	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
		

Efter psalm 77 förklarar ordföranden sammanträdet avslutat.

Justerings signaturer: 	Utdragsbestyrkande:	Expeditioner:
---	---------------------	---------------